దీపావళి కథల పోటీలో రు.700/- బహుమతి పొందిన కథ

బుద్ధుడు పుట్టిన భూమిలో!

మిట్ట మధ్యాహ్నం!.... మిడిసి పడ్తూ ఉంది ఎండ!!....

మిద్దింటోళ్ళ కోడలు మీనాక్షి! మిద్దింటికే కాదు – ఊరి కంతా ముద్దే! ముద్దబంతిలా ఉంటుంది!

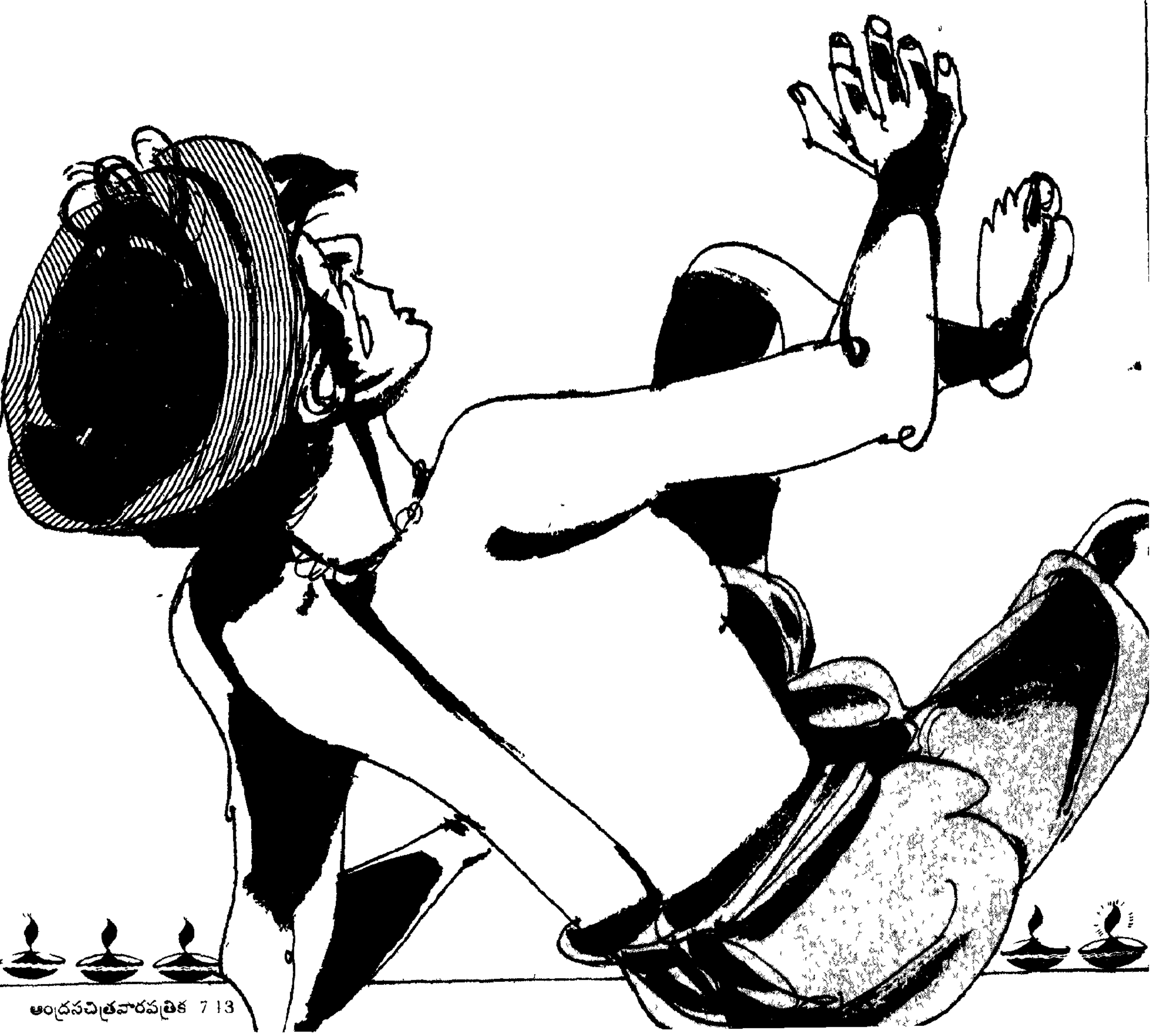

ఇంట్లో చేదబావి ఎండిపోతే వీధి బావి కొచ్చింది. అది గూడ అడుగంటింది. ఆ అడుగంటిన బావిలో చేద విడిచింది. దోర్చిదోర్చి చేరెడు చేరెడుగా చేదుకొనింది. నిండిన బిందెనెత్తి చంకన బెట్టింది. వీధిలో వయ్యారంగా నడుస్తూ ఉంది.

ఎండిన పైర్లకు ఏతా మెత్తిన వాళ్లు... కోడికి కూత నేర్పి లోతు బావుల్లో ఓర్పును పరీక్షించుకొన్నవాళ్లు... పదును లేని కయ్యల్లో డొక్కలెండిన దుక్కిటెద్దుల శ్రమను చెమటతో సేద దేర్చిన వాళ్ళూ – కడుపులకంత కవళం వేసుకొందామని యింటి ముఖం పట్టి వీధుల్లో అడుగు పెట్టినారు.

మీనాక్షి నడి వీధిలో నిలబడింది.

ఒక్కసారి చుట్టూ కలయ చూసింది. చంకన బిందెను చేతుల్లోకి తీసుకొనింది. గబగబ నెత్తిన కుమ్మరించుకొనింది. సూరీడు కక్కుతున్న నిప్పుల్ని కన్నుల్లో చెరుగుతూ తలను ఒక్క విసురు విసిరింది!

కురులు చెదిరినాయి కుంకుమ చెదిరింది పైట జారింది తడిగుడ్డల్లో సొగసు ఎగసెగసి పడ్తూ ఉంటే సుడిగాలిలో చిక్కిన తరువులా సుళ్ళు తిరుగుతూ 'ఒరే నేను ముత్యాలమ్మనో!' అని గావుకేక పెట్టింది కేకలేస్తూ పరుగందుకొనింది వీధి వీధి తిరిగింది ఆ తర్వాత ఊరి గెవిన్లో చేరి పోతరాజు గుళ్ళో దూరింది ' త్రిశూలాన్ని చేతికందుకొనింది గుడ్లు తేలేసి నాలుకను బయటికి నెట్టి వెనక్కూ ముందుకూ ఊగుతూ 'నన్నే మర్చి పోతారంట్రా?' అని హుంకరించింది

వీధుల్లో అడుగు పెట్టిన రైతులు ఇండ్లలో అమ్మలక్కలు ఊరంతా ఒక్కటై ముత్యాలమ్మ వెంట పడింది 'మా తప్పుల్ని క్షమించు తల్లీ!' అని కర్పూర హారతు లిచ్చింది నిమ్మకాయల్ని దిగదీసింది టెంకాయల్ని దిష్టి తీసి కొట్టింది

ముత్యాలమ్మ తల్లి శాంతించింది!

దేవుడు తలుచుకొంటే దెబ్బలకు కొదవా?

తొప్పెట మీద దెబ్బపడింది ఏడూళ్ళు ఏకమైనాయి

ఆ పాయకట్టులో అప్పుడప్పుడు కలిగినింటి కోడళ్ళ మీద ముత్యాలమ్మ పూనడం కద్దు వెనుకాముందు చూడకుండా ముత్యాలమ్మ తిరణాలు చేయడం వాళ్ళకు ముద్దు!

ఆ రోజు –

ఊరూరుగా కుశాల కుళ్ళాయిల్నెత్తి నెత్తిన బెట్టుకొని ఉత్సాహం ఉరకలు వేస్తుంటే సంబరాల పల్లకీ లెక్కి ఊరేగుతూ 'ఎప్పుడు

ఇంటర్ విద్యార్థులారా!
1957 లో స్థాపించిన
రవి కళాశాల
[బ్రాడీపేట, గుంటూరు]
ఎన్నో వేలమంది ఇంజనీర్లను, డాక్టర్లను తయారుచేసి ఆంధ్రుల అభిమానం చూరగొన్న సంస్థ. ఇపుడు ఇంటర్, Bi.P. M.P. గ్రూపులతో చదివే వారి కోసం
రవి హోస్టల్ ట్యూషన్
ట్యూషన్స్, గైడ్సు అవసరం లేకుండా ఇంటర్ పరీక్షలలోనే గాక ఎంట్రన్సుపరీక్షలలోకూడా నెగ్గటానికి ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది. వివరాలకు రు. 5/-లు పంపండి.
సి. వి. ఎస్. ధన్,
డైరక్టర్.

పొద్దుకుంకుతుందా? మరెప్పుడు తెల్లారుతుందా?' అని వెయ్యికన్నుల్తో ఎదురు చూస్తుంటే 'పొద్దుగూట్లో పడ్తే ఎట్లబ్బా? తెల్లార్తే ఎట్లబ్బా?' అని రాముడు మాత్రం తనలో తాను కుళ్ళుతూ కుములుతూ తుళ్ళి పడబోతున్న కన్నీళ్ళను అతి కష్టం మీద ఆపుకొంటూ నెత్తిన చేతులు పెట్టి కూర్చో లేదు కానీ – తన పని మాత్రం తాను చేసుకొని పోతున్నాడు – యాంత్రికంగా కర్మయోగిలా మౌనంగా!

రాముడు రెడ్డోరింట్లో సేద్యగాడు

రెడ్డోరిల్లు మున్నెడ్డిగారి ఊళ్ళో ఉంది

మున్నెడ్డిగారూరు ఈ దేశంలో నే ఉంది

ఎవ్వడో ఒక మదపిచ్చిగాడు మూతీముక్కూ లేని వంకరటింకర రాతిని చేతికందుకొని కసిదీరా విసిరేస్తే ఆ రాయి ఎక్కడో ఒక మూరు మూల పడింది ఆ రాయి పడిన చోటే మున్నెడ్డిగారూరు!

పడిన రాయి పగిలింది పగిలి చెదిరింది ఒక్కొక్క పలుగు ఎగిరి ఒక్కొక్క చోట పడింది ఆ పలుగులే పల్లెలైనట్లుంది

మున్నెడ్డిగారూరు చుట్టూ ఎంచినట్లు ఏడు పల్లెలున్నాయి

ఆ పల్లెల కన్నిటికీ తల మున్నెడ్డిగారూరు పల్లెల కన్నిటికీ మున్నెడ్డి గారూరు తలైతే మున్నెడ్డిగారూరికి తల తమ్మిరెడ్డి

సదరు తమ్మిరెడ్డిగారిల్లే రెడ్డోరిల్లు

ఆ రెడ్డోరింట్లో సేద్యగాడే రాముడు!

రాముడు రెడ్డోరింటి ముందర పందిరి మీద కూర్చున్నాడు అది అర్నెల్ల కిందట ఊళ్ళో బారతోత్సవాలు జరుగుతున్నప్పుడు వేసింది ఆకు గలగల ఎండిపోయింది రాముడు ఆ ఆకునంతా తీసి కింద పారేసినాడు అడ్డకొయ్యల్ని నిలువు వాసాల్ని బాగా సర్ది కట్నాడు పెద్ద తోపులో నుండి నరికి తెచ్చిన నేరేడాకు నవనవలాడుతూ ఉంది రెడ్డోరింట్లో పాచి పనులు చేసే చెంగి, మంగి నేరేడు మండల్ని బాణాల్లా పైకి విసురుతూంటే విసిరిన బాణాల్ని అతి లాఘవంగా పట్టే వీరుడిలా రాముడు మండల్ని అందుకొని పందిరి మీద పరిచినాడు గాలికి ఎగిరి పోకుండా పెండె వేసి కట్టినాడు. ఎండ పొడ కింద పడకుండా అందంగా తయారయింది పందిరి ఒక్కసారి పందిరి వైపు కలయచూసి తృప్తిగా నిట్టూర్చినాడు రాతి కూసాల మీదుగా ఉడతలా కిందికి పాకుతూ పడమటి దిక్కు వైపు చూసినాడు నాలుగు బార్ల పొద్దే ఉంది ఆ నాలుగు బార్ల పొద్దు కుంకితే! , కుంకిన పొద్దు మొలిస్తే!

రాముడి గుండె గుబిక్కుమనింది!

గుభిక్ మన్న గుండెను గుప్పిట్లో కుదుట పట్టుకొని గడపలకు మామిడి తోరణాలు కట్టినాడు నిలువెత్తు పందిరి రాతి కూసాలకు టెంకాయ మట్టల్ని ఆనించి ఆకుల్ని కూసాల చుట్టూ జడ అల్లినట్లు అల్లుతున్నాడు అల్లుతున్నాడన్న మాటే కానీ వాడి మనస్సు మనస్సులో లేదు

వాడి మనస్సంతా బుజ్జిగాడి మీదే ఉంది

రాముడి మనస్సు బుజ్జిగాడి మీద ఉంటే – ఊరి మనస్సంతా ఆ మరునాడు జరిగే ముత్యాలమ్మ తిరణాల మీదే ఉంది

'పొద్దు గూట్లో పడ్తే ఎట్లబ్బా?' అని కొందరు ఆదరాబాదరా గోడలకు సున్నం కొడుతున్నారు కొందరు యిండ్లు అలికి ముగ్గులు పెడుతున్నారు పెద్ద పెద్ద ముత్తైదులు తీరిగ్గా కూర్చొని ఓపిగ్గా పొంగళ్ళ గంపల్ని అలుకుతున్నారు పడుచుదనం పోటీలు పడ్తూ యిండ్ల ముందర ఆకాశమంత ముగ్గులు వేయాలని ముచ్చట పడ్తూ ఉంది ముష్టికొమ్మల మీద సన్నని యిసుక పోసి కత్తులు నూరేవాళ్ళు నూరుతున్నారు కాగుల్లో కడవల్లో దాచిన పిల్లంగోవుల్ని బయటికి తీసి దుమ్ముధూళీ దులిపి నూనె రాసే వాళ్ళు రాస్తున్నారు – నిగనిగలాడించాలని! కోలాటం పుల్లలు చెక్కుకొనే వాళ్ళు చెక్కుకొంటున్నారు ఆ మరుసటి రోజు పనీపాట లేకుండా ముత్యాలమ్మ తిరణాల్లో మునిగితేలాలని కొందరు పొలాల్లో వంచిన నడువు ఎత్తకుండా పనీపాటా చేసుకొంటున్నారు

ఆ మరుసటి రోజు ముత్యాలమ్మకు పొంగళ్ళు పెట్టడానికి మున్నెడ్డి గారూరు మంచి ముహూర్తపు మీద ఉంది

ఊరికి పడమరగా ఒక బోడిగుట్ట చెట్టూ చేమా లేకుండా చిన్న చిన్న రాళ్ళు రప్పల్తో బుడపలు తేలిన బట్టతల మాదిర ఉంటుంది అందుకే దానిని బోడి గుట్ట అంటారు ఆ గుట్ట కిందుగా ఊరికి నైరుతీ మూలంగా చుట్టుపక్కల పల్లెల కన్నిటికీ అందుబాటుగా ముత్యాలమ్మ గుడి ఉంది

ఒక వేప చెట్టు, ఇంకొక రాగి చెట్టు, ఒక దాన్నొకటి పెనవేసుకొన్నాయి ఎంతో గాఢంగా ఎంత కాలమయిందో ఏమో కానీ ఒక దాని కౌగిట్లో యింకొకటి తాదాత్మ్యం చెందినట్లు కలిసి పోయినాయి ఆ చెట్టు చుట్టూ మొండి గోడలు ఆ చెట్ల బోదెల కింద ముత్యాలమ్మ వెలిసింది

ఆ ముత్యాలమ్మ తల్లికి ముక్కు మీద కోపం!

తల్లికి కోప మొస్తే ఆ తల్లి వినయ విధేయతలు కలిగిన భారతనారీమణి అయితే! – ఆ కోపాన్ని ఎవరి మీద చూపిస్తుంది? పిల్లల మీద చూపిస్తుంది

ముత్యాలమ్మ తల్లికి ఆ పల్లెల్లో ప్రజలు బిడ్డలు అందుకే కోపం వస్తే ఆమె బిడ్డల మీద పడుతుంది పడడమంటే అట్లా యిట్లా కాదు విరుచుక పడుతుంది ఆ దెబ్బతో కొందరికి జ్వరాలు కొందరికి వాతీ బేదులు కొందరికి పూనకాలు గొడ్డూ గోదకు రోగాలు! అంతే కాదు చినుకు నేల రాలదు

ఈ యేడు 'కాడ' ముత్యాలమ్మ తల్లికి కోపం వచ్చింది

ముత్యాలమ్మ తల్లికి కోపం వస్తే తమ్మిరెడ్డికి కాలం కలిసి వస్తుంది

'ఓట్ల' తిరుణాల్లో ఏకులానికాకులంగా చీలి

పోయిన పల్లెల్ని ఏకతాటి మీద నడిపించడానికి ముత్యాలమ్మ తిరణాల ఒక అవకాశమైతే అట్లాంటి అవసర మొచ్చినప్పుడంతా మీనాక్షి చాలా తెలివిగా ఆదుకొంటూ ఉంటుంది.

తమ్మిరెడ్డికి రాజకీయం తెలియదు.

అయితే ముత్యాలమ్మ తిరణాల్ని మత పరమైన రాజకీయంగా చేసి ఆ ఏడు పల్లెల్ని ఎదురు లేకుండా ఏలుకొంటున్నాడు.

తమ్మిరెడ్డి తల, అవయవాలు ఆ పాయకట్టులో ప్రజలు. తల ఔనంటే శరీరంలోని అవయవాలు 'ఔఔ!' నంటాయి.

ఆ యేడు ముత్యాలమ్మ తిరణాలు జరిపించడానికి ఆ పాయకట్టు ఉరుకులు పరుగులందుకొనింది. ఆ తిరణాల్ని పల్లెలన్నీ కలిసి కట్టుగా నిర్వహించినా అంతర్యంలో మాత్రం పోటీ ఉంటుంది. వేడుకల్లో ఒక పల్లెను మించాలని యింకొక పల్లె తాపత్రయ పడుతుంది. ఆ సమయాల్లో పిల్లా జల్లా, ముసలీ ముతక వయోభేదాలు మరిచి పోతారు. కక్షలు కార్పణ్యాల్ని విడిచి పెడతారు. అందరూ ఒక్క తాటి మీద నడిచి ముత్యాలమ్మ తిరణాలు ఎంత ఘనంగా జరిపిస్తే తమ బతుకులంత బాగు పడ్తాయని నమ్ముతారు.

అందుకే ముత్యాలమ్మ తిరణాల చూడ ముచ్చటగా ఉంటుంది.

ముత్యాలమ్మ తిరణాల నాటికి ఒక్కొక్క పల్లె ఎలబారుతుంది రంగరంగ వైభవంగా – సంప్రదాయాల గంపల నిండుకు ఆనందాల్ని నింపి నెత్తికెత్తుకొని!

ఇంటి కొక్క పెద్ద ముత్తైదు. ఉంటే పెండ్లినాటి నారపట్టు చీరను, లేకుంటే – మడివేలు మునెయ్య ఎరవలిగా యిచ్చిన సాదా సీదా చీరను సింగారించుకొంటారు. ఎండకు ఎండి వానకు తడిసి రాగి రంగులో కంపదేలిన తలకు చేరడు వేరుశెనక్కాయ నూనె పులుము కొంటారు. చెక్కడు పారతో కసువు చెక్కినట్లు చెక్క దువ్వెనతో చెక్కుతారు. దాని పేరే తల దువ్వడం. దువ్విన తల్లో వెంట్రుకలు ఊరుచూడమంటే ఉత్తరం చూసినట్లు దిక్కులు చూస్తుంటే అతి కష్టం మీద వాటిని ఒక దారికి తెస్తే వెంట్రుకలున్నమ్మకు ముంతంత కొప్పు అవుతుంది. లేని తల్లికి చన్నీళ్ళకు వేన్నీళ్ళుగా సవరం జత చేరిస్తే బిసాడీ అవుతుంది. ఆ కొప్పుల్ని బిసాడీలను బంతులో చామంతులో అలంకరిస్తాయి.

అప్పుడు పొంగలి గంపలు నెత్తినెక్కుతాయి!

ఇంటికొక్క పొంగలి గంపగా రచ్చబండ దగ్గర చేరి అక్కడ నుండి ఊరూరుగా ఎల్లబారి గెవిన్లో పోతరాజు గుడి కాడి కొచ్చేకుందికి దప్పులు మోగుతుంటాయి. పిల్ల ఏనుగులు తొండాలెత్తి ఘీంకరించినట్లు కొమ్ములు దప్పుల దరువుకు ఊపు నిస్తుంటాయి. పంబలు పలుకుతుంటాయి. కోలాటం మంచి కోపు మీద ఉంటుంది. వీటన్నిటికీ పిల్లనగ్రోవులు పల్లవి పాడుతుంటాయి. దప్పులు, కొమ్ములు, కోలాటం, పంబలు, పిల్లనగ్రోవులు కలగలిసిన చిత్రమైన గోల మంచి ఊపు మీద ముందుగా సాగి పోతూంటే పొంగళ్ళ గంపలు వెంట నడుస్తుంటాయి.

ఆ గుంపును చూస్తుంటే ఒక జానపద చిత్ర కారుడు పనిగట్టుకొని చిత్రించిన జానపద చిత్రం ఊపిరి పోసుకొని ఊరేగుతున్నట్లుంది.

అడుగు మీద అడుగ్గా అర మోడ్పు కన్నులతో మెల్లగా ముందుకు సాగిపోతున్న పొంగలి గంపల్లో భక్తి భావం పొంగి పొరలుతూ ఉంటుంది.

పల్లె వెనుక పల్లెగా ముత్యాలమ్మ గుడికి సాగి పోతూంటే–

"ఒరే! మా వూరివి యిరవై దప్పులు.... పది కొమ్ములు.... రెండు జతల పంబలు.... ఆరుజతల గెగ్గిరెట్లు.... రెండు జట్లు కోలాటలు–" అని ఒకపిల్లోడు రొమ్ము విరిస్తే–

"బోడి మీదేంవుండాది? మావూరివి ముప్పై పలకలు.... యిరవై కొమ్ములు.... పది జతల గెగ్గిరెట్లు.... ఆరు పిల్లంగట్టెలు.... మూడు జతల కోలాటాలు– దుమ్ములేసి పోతావుండాది. కావాలంటె పోయ్ సూస్కో పోరా!" అని యింకొకడు మొలక మీసాన్ని మెలితిప్పుతాడు.

"ఒరే మీకత లాడికి నిలెపండ్రా! ఏంవుంది ఏంవిలేక పొయ్‌నా ఏలపదం లేక పోతే మేళం లేని పెండ్లేకదరా? మా వూళ్లో కుచ్చేలుగాడేసే పాయాలపదాలను బోండ్రా!" అంటూ యింకొక బుడంకాయంత బుల్లోడు ధీమాగా భుజం మీది తుండు గుడ్డను తీసి సుంగు విడిచి తలపాగా చుట్టుతాడు.

వీటన్నిటికీ వెనుగ్గా మెడల్లో పూలు.... నొసట్న పసుపు కుంకుమ బొట్లుతో కండబట్టిన పొట్టేళ్ళు మేక పోతులు యమ పాశాల్లాంటి మెడతాళ్ళు ముందుకు లాగుతూంటే మందంగా ముందుకు నడుస్తూంటాయి. మొండి కేస్తున్న పిరికి జీవాలకు మూరెడు దూరంలో పిడికెడు పచ్చి కసువును చూపిస్తూ లౌక్యంగా ముందుకు నడిపిస్తుంటారు పొలుపూ వాటం తెలిసిన మొనగాళ్ళు!

"ఓ యబ్బ! యిన్ని తలల్ని నరకాల్నె! కత్తి పదును సరిపోతుందా? లేదా?" అని మాటి మాటికి కత్తి వాదర తడిమి చూసుకొంటుంటాడు మడివేలు మునెయ్య.

పొద్దు తిరుగుతూంటే ఎలబారిన పొంగళ్ళు నాలుగు బార్ల పొద్దు ఉందనంగా ముత్యాలమ్మ మిట్ట చేరుకొంటాయి.

వాటారిన పొద్దుతో ముత్యాలమ్మ మిట్ట ముద్దుగా కనిపిస్తూ ఉంటుంది.

ఇంటి కొక్క పొంగలి.... ఇంటి కొక్క మేక పోతో పొట్టేలో బలి.... ముత్యాలమ్మ కోపం చల్లారిపోతుంది. అయితే కోపం చల్లారిన ముత్యాలమ్మ తల్లి ఎప్పుడైనా ఆ పాయకట్టులో కాలే కడుపుల్ని చల్లార్చిందా? లేదా? అని ఆలోచించే అవసరం కలగ లేదా పాయకట్టుకు!–

అందుకే ఎవడైనా ముక్క మూలిగితే.... ఆ మూలుగు జ్వరమైతే.... ఆ జ్వరం నాలుగిండ్లకు పాకితే.... గొడ్డూ గోదా తిరుగులేని రోగాల్తో 'హరి!' మంటే.... ఉరిమిన మేఘం కురవకపోతే – మిద్దింటి మీనాక్షి మీదనో కలిగినింటి కామాక్షి మీదనో ముత్యాలమ్మ పూనాల్సిందే! పొంగళ్ళు పెట్టాల్సిందే!–

ఆ మర్నాడు పొంగళ్ళు పెట్టడానికి ఏ పల్లె కాపల్లె ఎంతో సంబరంగా 'ఎప్పుడు పొద్దుకుంకుతుందా? యింకెప్పుడు తెల్లార్తుందా? అని ఎంతో ఆశగా ఎదురు చూస్తుంటే రాంవుడు మాత్రం పొద్దుకుంకితే ఎట్లబ్బా? కుంకిన పొద్దు మొలిస్తే ఎట్లబ్బా? అని తనలో తాను తపించి పోతున్నాడు.

రాంవుడు తపించి పోతున్నాడు!

ఊళ్ళో వాళ్ళు ఉలికులికి పడుతున్నారు!!

ఇదంతా పట్టించుకోని పొద్దు గూట్లో పడింది.

రాంవుడి గుండెల్లో రాయి పడింది!

పగలంతా ఎక్కడెక్కడో తిరిగి పిలవని

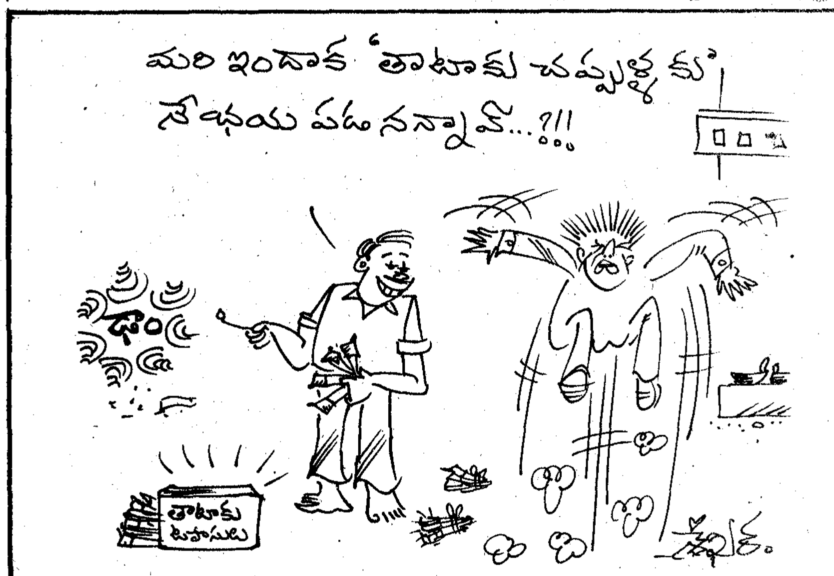

పేరంటంగా ఆ ఊరి మింద పడిన కాకులు ఆ ఆనందోత్సవాల్లో మాకూ భాగముందన్నట్లుగా రంపు చేస్తున్నాయి అభము శుభము ఎరుగని ఎవడో ఒక పసిగుడ్డు చేతి కందిన పిడికెడు తెల్లకాగితాల్ని పీలికలు చీలికలుగా చింపి ఎగరేస్తే అవి గాలి కెగురు తున్నట్లు కొంగల గుంపులు ఊరిముందర చింత చెట్లకు ప్రదక్షిణం చేస్తున్నాయి– రోగి పడక చుట్టూ ఆదరా బాదరా తిరుగుతున్న నర్సుల్లా! ఇంటింటా ముగ్గుల ముందర హరి విల్లులా వంగిన పడుచుదనం కన్నులు చించుకొంటూ వేగాన్ని పుంజుకొంటూ ఉంది లాంతర్లు, కొడిగుడ్డు బుడ్డి కరసనాయిలు దిపాలు వొళ్ళంతా సున్నం పట్టించుకొని స్నానాలు చేస్తున్నాయి కనుచీకటి పడ్తున్నా పొలాల్లో మోట తోలుతున్న రైతుల రాగాలు తీలగా వినిపిస్తున్నాయి పనిఉన్నా లేకున్నా అటున్నా వాళ్ళిటు' యిటున్నవాళ్ళటు కుట్ట మునిగినట్లు తిరుగుతుంటే మరునాటి తిరునాళ్ళ జోరు వాళ్ళ మొగాల్లో మొలకలేస్తూ ఉంది

ఉన్న వాళ్ల యిండ్ల వసారాల్లో లాంతర్లు వెలిగినాయి నట్టింట్లలో నూనె దిపాలు అందమైన జడల్లో పువ్వుల్లా వెలుగుతున్నాయి

పాత రైలు పెట్టెలాంటి పూరి కొంపల్లో కోడిగుడ్డు బుడ్డీ దీపాలు మినీ రైలు పొగల్ని కక్కుతూ ఆ బతుకుల్లో ఆ మాత్రం వెలుగు నింపడానిక్కూడా ఆయాస పడ్తున్నాయి

ఈ దెబ్బతోనే ఊరి మీద దండెత్తిన చీకటి తోక ముడిచింది

అయితే రాఁవుడి గుండెల్లో చేరి తోక ఝాడించింది

ఇంకొకప్పుడైతే ముచ్చట పడి ముస్తాబు చేసిన పెండ్లి కూతురులా తయారైన రెడ్డోరింటిని తేరిపార చూసి 'అదంతా తన పనితనమే!' అని మురిసి పొయ్యేవాడు రాఁవుడు కానీ ఈపూట వాడి మనస్సులో మనస్సు లేదు మనస్సంతా బుజ్జిగాడి మీదే ఉంది

బుజ్జిగాణ్ణి తలుచుకొంటే రాఁవుడి గుండెల్లో గునపాలు ఉంచినట్లవుతూంది

లోకరీతి

ఆవుపాలు అమ్మాలా?
కావిడి భుజాన్నేసుకో
అరుస్తూ ఇంటింటికీ తిరుగు!
కాపు సారా అమ్మాలా?
కాలు మీద కాలేసుకో
నీ చుట్టూ లోకం తిరుగు!

—పెయ్యేటి రంగారావు

బుద్ధుడు పుట్టిన భూమిలో

అవును! బుజ్జిగాణ్ణి తప్పిస్తే తన కెవరున్నారు? పుట్టుకతోనే తల్లి పోయింది నడక నేర్పించకనే నాయన పాయినాడు పోతూ పోతూ వాళ్ళు మిగిలించిన తోడూ లేదు జానెడు బీడూ లేదు ఆకలెరిగి ఏ తల్లి అన్ని పాలు పట్టిందో, కడుపు చూసి ఏ చల్లని తల్లి అంత తిండి పెట్టిందో! తనకు బాగా బుద్ధి తెలిసే నాటికి తాను రెడ్డోరింట్లో ఉన్నాడు

కొంత కాలం రెడ్డోరి గేదెల్తో ఊరి గేదెల్ని కూడ జత చేర్చి వాటి తోక పట్టుకొని తిరుగుతూ మేపినాడు కురుకురు మీసం వచ్చీ రాకముందే రెడ్డోరి ఆవుల్ని తోలుకొని పరవ గుట్టకు ఊపు మింద ఎలబార్నాడు వాడి చూపూ, ఊపూ చూసిన పడుచుదనం 'రెడ్డోరి సేద్యగాడా! మేడైన మొనగాడా!!' అని వగలు పడ్తూ కూనిరాగాలు తీస్తే వెలక్కాయంత గుండె గుమ్మడి కాయంత అవుతూంటే ముసి ముసిగా నవ్వుకొన్నాడు

అట్లాంటి సమయాల్లో రాఁవుడి బుల్లి బుర్రలో బాన మీద బాన కుమ్మరించినట్లు ఆలోచనలు దొర్లిపొయ్యేవి!

తన అమ్మ అందంగా ఉండి ఉంటుంది అయ్య కూడా మెలితిరిగిన కండల్తో మొగలాయిలా ఉండి ఉంటాడు అందుకే తనకు అమ్మ అందము అయ్యకండలు వచ్చి ఉంటాయి ఈ కండల్ని చూసే కదా రెడ్డోరింట్లో అంత తావిచ్చినారు ఆ తావే దొరక్కపొయ్యుంటే . తన బతుకు గాలికి కొట్టకపోయ్యే పుల్లాకే అయ్యేది పోనీలే! అమ్మ అయ్య ఏ మిచ్చి ఏమివ్వకపోయినా కష్టపడే దానికి కండలైనా యిచ్చినారు లేకుంటే రెడ్డోరింట్లో తావు దొరకడమంటే మాట్లా? పూర్వజన్మలో చేసుకొన్న పుణ్యామే ఈ జన్మలో యిట్లా ఆదుకొంటా ఉండాదేమో?

ఇట్లా ఆలోచిస్తా ఉంటే రాఁవుడికి ఎంతో తృప్తిగా ఉంటుంది.

రెడ్డి మనిషే! రెడ్డి కొడుకులూ మనుషులే! వాళ్ళంతా మల్లెపువ్వుల్లాంటి బట్టలు తొడుక్కొని మట్టి చేతి కంటకుండా తిరగతా ఉండే తానెందుకు కయ్యా కాలవల్లో బురదంతా పూసుకోవాలి?' అని వాడు యోచించలేదు ఇల్లూ వాకిలీ లేదని, భూమీ పుట్రా లేదని వాడెప్పుడూ వాపోలేదు ఎప్పుడైనా ఎగతాళిగా తమ్మిరెడ్డి 'యిల్లు లేకపోతే పొయ్యింది యిల్లాలైనా వుండాలి కదరా?' అని అంటే – ఆ పీకులాట నాకెందుకులేయ్యా? తగిలించుకోని తన కలాడ్తా వుండే వోళ్ళని సూస్తానే వుండా గదా? ఈ బతుకిట్లా గడిస్తే సాల్దా? అని మాట మార్చే వాడు

రెడ్డోరింట్లో ఒక మంద గొర్రెలున్నాయి ఒక మంద మేకలున్నాయి పది పన్నెండు బర్రె గొడ్లున్నాయి ఇంకొక మంద ఆవులున్నాయి

పాడి కోసరం గాదు రెడ్డిగారిన్ని జీవాల్ని బరిస్తూ ఉండేది- పొలాల సత్తువ కోసరం దుక్కిదున్నిన కయ్యల్లో ఈ జీవాల్ని మందలుగా తోల్తే రాత్రి పూట అవి విసర్జించే మలమూత్రాలే కయ్యలకు ఎరువు అయితే ఈ మధ్య వాన చినుకు నేలరాల్లేదు జీవాలకు మేపు చాలడం లేదు ఆ నోరులేని జీవాలు 'బేర్ బేర్' మని అరుస్తూంటే రెడ్డిగారి కడుపులో చెయ్యేసి దేవినట్లయ్యేది 'ఎట్లబ్బా యిన్ని జీవాల్ని ఈ కరువు కాలంలో బరించేది?' అని మలగులాలు పడ్తాఉంటే– 'మాఁవా! మణుసుల రోగాలకు మొందులు కనిపెట్టినట్లే, మనకయ్యలకు, కయ్యల్లో పైర్లకు మొందులొచ్చేసినాయే! గోతాలగ్గోతాలమ్మతా వుండారు మొన్న సిలమాకు పొయ్యుండి సిత్తూర్లో సూస్తి! అని అన్నాడొక చిన్నోడు

తమ్మిరెడ్డికి చిన్నోడి మాట మీద చింతాకంత సందేహం లేదు

అందుకే వెనకాముందు చూడకుండా గొర్రె మందను మేకల మందను కటిక రంగడోళ్ళకు తగల కట్నాడు బర్రెగొడ్ల పీడ వదిలించు కొన్నాడు ఆవుల్ని మాత్రం అపురూపంగా చూసుకొంటే చాలను కొన్నాడు– ఇంటి పాడికి!– కోడెదూడలు కాడికి!!– కావాలి కదా అని

అప్పుడు బుజ్జిగాడు రాఁవుడి పాలబడినాడు

ఒక గొర్రె, సూటుది ఈ పొద్దో రేపో యీనేటట్లుగా ఉంది ఏ పళాన్నో ఏఁవో? నాఁవెక్కిన జొన్న కర్రను కొరికింది అంతే! దినం మారకనే ఉబ్బిన పొట్ట మరీ ఉబ్బింది ముచ్చటగా మూడు పిల్లల్ని నేల మీద పడేసి అది కన్ను మూసింది నాఁవెక్కిన జొన్న కర్ర విషం కంటే మరీ

భయంకరమయింది దాని ప్రభావం కడుపులో పిల్లలక్కూడా సోకి నట్టుంది పుట్టి నేల మీద పడ్డూనే రెండు గుట్టిక్కి పోతే ఒక్కటి మాత్రం గండం గడిచి గట్టెక్కింది

ఆ గొర్రె పిల్లను చేతికందు కొన్నాడు రావుడు!

ముఖాన ముచ్చటగా చిన్న తమలపాకంత మచ్చ పొడుగాటి చెవులు వొళ్ళంతా లేత గోధుమ రంగు మోకాళ్ళ కింది నుండి మాత్రం ముదురు గోధుమరంగు మిల మిలా మెరుస్తూ నీలాలు పారే కండ్లూ బుజ్జితోక- పెంటిదో? పోతో? చూసినాడు పోతే! మగపుట్ట కంటే వాడి క్కూడా మోజుగా ఉంది చిరునవ్వు పెదవుల మీద విరిసింది

ఉన్ని దుస్తుల్లో చక్కగా ప్యాక్ చేసిన బిరియానీ పొట్లంలా ఉందది!

'నాబుజ్జీ!' అంటూ రావుడు దాన్ని గుండెలకు హత్తుకొన్నాడు

గుండెల మీద మెత్తగా అరమోడ్పు కన్నులో అమాయకంగా కొమ్మకు హత్తుకొన్న ఉడతలా- హత్తుకొన్న బుజ్జిగాణ్ణి చూస్తుంటే రావుడి మనస్సు పరిపరి విధాల పోయింది

ఇట్లానే నన్ను గూడా నా తల్లి కని పారేసి కన్ను మూసుంటుంది అప్పుడు అయ్య యయినా నాకు తోడున్నాడు నా బుజ్జి కెవురుండారు? ఏదో ఒక మదపిచ్చిది మోజు తీర్చుకుంటే నా కర్మ కాలినట్టే దీని కర్మాకాలింది '

రావుడి గుండె కదిలింది కరిగింది భారంగా నిట్టూర్చింది!

'ఒరే బుజ్జీ! యింగ మిందట నేన్నీకు! నువ్వు నాకురా! ఏమంటావ్?' అన్నాడు రావుడు గోముగా

'మ్మెమ్మెమ్మే!' అనింది బుజ్జి

"ఒరే పిచ్చి నాయాలా! అప్పుడే మాట్లాడేది కూడా నేర్చుకున్నావు కదరో" అంటూ రావుడు ముసి ముసిగా నవ్వినాడు

ఆ రోజు నుండి తొక్కని గడప లేదంటూ తొక్కినాడు ఏయింట్లో అయినా సరే! పాలిచ్చే గొర్రె కంటపడితే చాలు వెనుక్కాళ్ళకు బంధమేసి బుజ్జిగాడికి చన్నుకుడిపించినాడు తాను తినే సంకట్ని చిన్న చిన్న ముద్దలుగా చేసి తినిపించినాడు తాను తాగే నీళ్ళు తాగిపించినాడు పడ్డూ లేస్తూనే అది తెపురుకొనింది నాలుగు పచ్చి కసువు పోసల్ని కొరికింది

రావుడి ఆనందానికి మేరలేదు

ఆరోజు నుండి ఈ రోజు దాకా కడుపున పుట్టిన బిడ్డ మాదిర కంటికి రెప్ప మాదిర నీడలో నీడగా తోడుకు తోడుగా బుజ్జిగాడే తానుగా . తానే బుజ్జిగాడుగా బతికినాడు! .

బతికితే యిప్పుడేమయింది?- ఏమవుతుందో తలుచుకొంటే రావుడి మనసు విరిగింది మతి చెడింది మొదలు నరికిన తరువులా తనువు కుప్పగా కొట్టంలో కూలింది 'పొద్దు కుంకితే ఎట్టాబ్బా అనుకొంటే పొద్దు కుంకనే కుంకింది తెల్లార్తే ఎట్టాబ్బా అనుకుంటే తెల్లారిపోతుంది తెల్లారిపోతే

శ్రమైక్య జీవనం

కార్మికుడో, కర్షకుడో, సైనికుడో!
నవభారత నిర్మాణానికి
ప్రతీ పౌరుడూ నిర్విరామ శ్రామికుడే!
శ్రమ శక్తికి లేదు ఎదురు
లేదు కులమతాల నదురు బెదురు
జాతికి నవచైతన్యం శ్రమైక్య జీవనం
చిందించాలి స్వేదబిందువులు
సమన్వయించాలి అమృత భాండమ్ములు!

—యం. మధు

బుద్ధుడు పుట్టిన భూమిలో

ఎట్టాబ్బా? అనుకొంటూ కాళ్లెత్తి కడుపులో పెట్టుకొని ముడుక్కొన్నాడు రావుడు

జాము రాత్రి కావస్తూ ఉంది

"ఏంవి రావుడూ? ఊరంతా ఒక దారైతే ఉలిపి కట్టెదొక దారన్నట్టుంది గదరో యవ్వారం ఒంటి మింద గుడ్డ నిలవకుండా ఊరుఊరంతా ఊరేగతా వుంటే నువ్వేందిరా మూలకు పోయ్ ముడుక్కున్నావ్? లెయ్‌రా లెయ్ లేసి అంత తినేసి పోయ్ పాణుకోరా అంతగా అల్సిపుల్సిపొయ్యుంటే! అని రెడ్డెమ్మ రాగాలు తీసింది

ఉన్నట్టుండి మోయలేనంత బరువు నెత్తిన పడితే అనుకోనట్టుగా నడువులు విరిగిపోతే లేవలేనంత బరువుగా లేచినాడు రెడ్డెమ్మ మర్నాడు ముత్యాలమ్మకు పెడ్తారంటే ఆ పూట గంగమ్మకు పెట్టింది రావుడికి నాలుగు కూరల్తో కూడు వడ్డించింది

రావుడికి ముద్ద మింగుడు పడలేదు

కోడి కెలికినట్టు కెలుకుతున్నాడు

గమనించింది రెడ్డెమ్మ!

'ఆ కోడి కెలుకుళ్ళేందిరా రావుడూ? అవున్లే! రెండు పూట్లన్నా కడుపెండగట్టకపోతే రేపు పాటేలి తునకల్తో ఈవారిది ఆ వారిది లాగించేదెట్లా?'

రావుడి పంటి కింద కంది గింజంత రాయిపడింది

"ఈ పొద్దు కందిగింజంత రాయి రేపు బుజ్జిగాడి ఎంవిక!' రావుడి వొళ్ళు జలదరించింది

ఆకలి చచ్చిపోయింది ఎంత ప్రయత్నించినా ముద్ద మింగుడు పడలేదు అటు యిటు చూసినాడు రెడ్డెమ్మ యింట్లో వుంది తటాలున తింటున్న ఆకును రెండు చేతుల్తో జవురుకొన్నాడు నేరుగా బుజ్జిగాడి దగ్గరకు నడిచినాడు ఆకును దాని మూతి ముందర పెట్టాడు అది రావుడి మొగాన్ని పరిశీలించి చూసింది ఆ తర్వాత ఆకు వైపు చూసింది ఆ తర్వాత ఏదో అర్థమయినట్టుగా విదిలించి కొట్టింది

రావుడి కండ్లల్లో గిర్రున నీళ్ళు తిరిగినాయి

గిరక్కున వెనక్కు తిరిగినాడు వీధి వాకిట్లో ఆకును విసిరేసినాడు వీధి కుక్కలు ఆ కూటి కోసం కాట్లాడుకొంటున్నాయి

రావుడు యింట్లో అడుగుపెట్టేటప్పటికి రెడ్డెమ్మగుండు చెంబు నీళ్ళు చేత పట్టుకొని నిలబడి ఉంది రెడ్డెమ్మ నీళ్ళు పోసింది రావుడు చేతులు కడుగుకొన్నాడు కడిగిన చేతుల్ని దోసిలిపట్టి రెడ్డెమ్మ పోసిన నీళ్లతో కడుపు నింపుకొన్నాడు మారు మాట్లాడకుండా వెళ్ళి పడుకున్నాడు

పడుకొన్నాడే కాని కంటిమీద రెప్ప పడలేదు

అటు పొర్లతాడు యిటు పొర్లతాడు కాసేపు కాళ్లెత్తి కడుపు పెట్టుకుని ముడుక్కొంటాడు ఎంత ప్రయత్నించినా నిద్ర మాత్రం దరిదాపులకు రానంటూ ఉంది బుజ్జిగాడి మీది ఆలోచనలు దూరం కానంటూ వున్నాయి

దాదాపు అర్ధరాత్రి కావస్తూ ఉంది తిరణాల హడావిడిలో అలసిసొలసిన ఊరు గురకపెడుతూ వుంది ఎక్కడో ఒక తీతువు భీకరంగా అరుస్తూ వుంది ముత్యాలమ్మగుడి పందిరి కింద అలంకరించిన పువ్వుల్లా ఆకాశంలో నక్షత్రాలు మిలమిలా మెరుస్తున్నాయి

రావుడు లేచి కూర్చున్నాడు

గుండెల సుడిగుండంలో బండ పడినట్టయింది అలలు అలలుగా ఆలోచనలు!

సగం రేత్రి గడ్సిపొయ్యింది ఇంక సగం రేత్రి గడ్సిపోతే తెల్లారిపోతుంది తెల్లార్తే పొద్దు మొలుస్తుంది మొల్సిన పొద్దు నడిమిట్టకొస్తే నడిమిట్టకొచ్చిన పొద్దు వాటార్తే - బుజ్జిగాణ్ణి ముత్తేలమ్మకు బలిచ్చేస్తారు "

రావుడి గుండె చేతికి చిక్కిన పిచ్చుక మాదిరి విలవిలలాడింది

అయినా ఏం చేస్తాడు? ఏడాదిగా బుజ్జిగాడి మమతను సొంతం చేసుకోగలిగినవాడే కాని బుజ్జిగాడు సొంతంకాదు కదా?-

పిడికెడు కసువు దాని నోటికందించినపుడే వాడికి తెలుసు - ఆ కసువు కండగా మారుతుందని! పంటికింద పడుతుందని!!- అయినా ఈ పూట వాడా ఊహనే భరించలేకుండా ఉన్నాడు

ఎట్లా భరిస్తాడు?

అది ఒకనాటి అనుబంధం కాదు మరిచిపోవడానికి?- ఒకనాటి అనుబంధంకాదు తెంపితే తెగిపొయ్యేదానికి! అది ఏడాది అనుబంధం!

తనకొక ముద్దుల మేనకోడలంటూ ఉండే ఆ పిల్ల దానికి ముక్కుకు ముక్కర, కాళ్లకు గజ్జెల పట్టెడ నడువుకు వడ్డాణం కోరి కోరి కొని పెట్టినట్టుగా రావుడు బుజ్జిగాడికి మెడకు గజ్జెలపట్టెడ . నడువుకు వెండ్రుక దారం కొమ్ములకు గజ్జెల ఉంగరాలు మోజుతీరా తగిలించాడు గజ్జలగుర్రం కదను తొక్కినట్టు అది నడుస్తుంటే తృప్తిగా మీసం మెలేసేవాడు!

బుజ్జిగాడుకూడా ఒక్క క్షణం రావుణ్ణి వదలి వుండేదికాదు వాడు మోట కట్టేదానికి తొలి కోడి కూతతో లేస్తే అది కూడా ఎవరోతట్టి లేపినట్టు లేచేది వాడు ఎలబార్తే అది వెంటపడేది వాడు పదం పాడుతూ కపిల తోలుతూ ఉంటే అది ముంగాళ్ళు ముందు చాపి ఆ కాళ్లమీద తలను .

మోపి ఆలకిసూ్త పడుకొనేది 'బుజ్జీ! ఆపారట్టా అందుకోరా!' అంటే అతి చాకచక్యంగా కొమ్ముకు తగించుకొని తెచ్చేది

ఎప్పుడైనా సరె రాంవుడు సంకటిముద్ద చేతిలో పెట్టుకుంటే తొలి కవళం తనకు పెడ్తేనే కానీ తిననిచ్చేదికాదు

ఇంతెందుకు? ఒక రోజు రాత్రి, రాంవుడు మందకాడ కావలి పడుకొని ఉన్నాడు బుజ్జిగాడు పక్కలోనే ముడుక్కోని ఉన్నాడు ఉన్నట్టుండి సగం రాత్రికాడ రాంవుణ్ణి డొక్కల్లో ఒక్క కుమ్ము కుమ్మింది అదిరిపడినాడు రాంవుడు

'ఏంవి దీనికొచ్చిన రోగం!' అని అంటూ ఎగిరిపడిలేచాడు బారెడు పొడుగు నాగుపాము నాలుగు బార్ల దూరంలో పడగవిప్పి ఆడుతూ వుంది గొర్రెలూ, మేకలూ బిత్తరపడి అరుసు్తన్నాయి! రాంవుడికి కాలూ చెయ్యీ ఆడలేదు కదలి మెదలకుండా ఊపిరి బిగబట్టి అట్లానే చూసూ్త చేతులు జోడించాడు పాము తన దారిన తాను వెళ్ళిపోయింది!

అయినా రాంవుడికి అదురు తగ్గలేదు ఆ మరునాడు వాడికి జ్వరం కూడా తగిలింది పైకి లేవలేక వాడు కొట్టంలో పడకేస్తే బుజ్జి వాడి పక్కనే ముడుక్కోనింది

రాంవుడు లేచి తిరిగేదాకా అది కసువు పోచ కొరికుంటే ఒట్టు!

అట్లాంటి బుజ్జిగాణ్ణి ముత్యాలమ్మకు బలిచ్చేస్తారు

ఈల్లేదు! బలిచ్చేదానికీల్లేదు! - అనలేదు కానీ అనుకొన్నాడు

చివుక్కున పైకి లేచినాడు రాంవుడు చరచరా బుజ్జిగాడి దగ్గరకి నడిచినాడు రాంవుడి రాకను గమనించి అది ఎగిరిపడి లేచింది

రాంవుడు బుజ్జిగాడి పగ్గాన్ని విప్పి చేత పట్టుకొన్నాడు అది వాడి వైపు అయోమయంగా చూసూ్తఉంది వాడదేమీ గమనించే స్థితిలో లేడు అడుగుమీద అడుగ్గాయిల్లు దాటి వీదిన పడినాడు కుక్కలు పసికట్టాయి మొరగడానికి మోరలు పైకెత్తి రాంవుడని గమనించి అవి కూడా తోకాడిసూ్త తప్పుకొంటున్నాయి కన్ను పొడుచుకున్నా కనిపించని చీకటి ఆ చీకట్లో రాంవుడిది నడక బుజ్జిగాడిది పరుగు!

రాంవుడు నడక పరుగ్గా నడిచి నడిచి పరవగుట్ట దరిదాపులకు చేరుకొన్నాడు ఇంక నడవలేనన్నట్టుగా అక్కడ చతికిలపడినాడు కోడి కూసేవేళ అయినట్టుంది రాంవుడు కూర్చునేసరికి బుజ్జిగాడు వాడి పైనబడినట్టుగా ముదిగారంగా మూతిలో మూతి పెట్టి 'ఏంటిదంతా?' అని అడిగినట్టుండే రాంవుడు రెండు చేతుల్తో వాణ్ణి వాటేసుకుని పైకి లాఅ న్నాడు

'ఒరే బుజ్జిగా! ఈ పొద్దు నిన్ను ముత్తేలమ్మకు బలిచ్చేస్తార్రా! పొద్దు గూట్లో పడీ పడక ముందే నిన్ను నోట్లో యేసుకోవాలని ఆయాలాయాలుగా కోసేస్తారా!- ముత్తేలమ్మకు నీ నెత్తురు కావాల పుర్సత్వం జాస్తి అవుతుందని రెడ్డికి నీ సేరు కావాల గుండె లేకపోయినా రెడ్డెమ్మ గుండెకాయంటే కొడకలాడుతుంది రెడ్డి కొడుకు పెద్దోడికి మెదురంటే ప్రాణం సిన్నోడు గోడదబ్బ కావాలని దెబ్బలాడ్తాడు మిగిల్న మాంసాన్ని ఉప్పూ పసుపేసి ఎండబెట్టి ఉప్పాసులు సేసుకుంటారు!- నా సేతలమీద నిన్ను పెంచినా, నా కండ్ల ముందర్నే నిన్ను కత్తికి కండ సేస్తా వుంటే ఎట్లా సూడమంటావురా! నావల్ల కాదురా బుజ్జీ! నావల్లకాదు!

కంటికి కడవడుగా ఏడుసు్తన్నాడు రాంవుడు

నోరులేని జీవం వాడి బాధను అర్థం చేసుకొన్నట్టుగా వాడి చుట్టూ తిరుగుతుంది నేలమీద పడి పొర్లాడుతుంది అంతలోనే పైకి లేచి వాడి కన్నీటిని మూతితో తుడుసు్తంది! 'అయితే నన్నేం చెయ్యమంటావ్?' అన్నట్టుగా తల ఆడిసు్తంది

ఎల్లిపోరా బుజ్జీ! నా కంటపడకుండా ఎల్లిపోరా!- సాకి సంతరించి నిన్ను సట్లో (చట్టిలో) యేసుకునే మణుసులకు దూరంగా పారిపోరా! పోరా! బుజ్జీ పోరా!

పోతాను నువ్వెట్లా సెప్తే అట్లా పారిపోతాను అయితే ఈ అడవిలో ఏ సిర్తపులో, పెదనక్కో నన్ను నోట్లో యేసుకొని నంజుకుంటే?" అన్నట్టుదీనంగా చూసింది బుజ్జి

నా కంటికి మరుగ్గా నువ్వేడై పోయినా నాకు బాదలేదు పోరా పో! నా కట్టె రెడ్డోరింటకి కట్టుబణ్ణా నా మణుసు నీ ఎంటుంటుంది పోరా!'

బుజ్జిగాడికి ఈ మాటలు చెవికెక్కినట్టులేదు అటు పోతుంది ఇటు పోతుంది పోలేక మళ్ల వచ్చి వాడి పాదాల ముందు మూతిపెట్టి పడుకొంటుంది ఒరే బుజ్జీ పారిపోరా! అంటే నావల్ల కాదన్నట్టుగా తల అడ్డంగా తిప్పుతుంది

రాంవుడు గుండెను రాయి చేసుకొన్నాడు

అటు యిటు చూసి ఒక బెత్తాన్ని చేతికందుకొన్నాడు ఎప్పుడు తమాషాక్కూడా దానిమీద చేయి చేసుకోని మనిషి, చెడామడా బాదినాడు

రాంవుడి వైపు ఒక్క చూపు చూసింది బుజ్జి- కోపంగా దీనంగా ఆ మీదట తప్పదన్నట్టుగా పరుగు లంఘించుకున్నది

'బొరో!'మని ఏడుసూ్త రాంవుడు కుప్పగా కూలినాడు ప్రకృతిమాత వొడిలో ప్రశాంతమైన పరవగుడ్డ దడిలో కొన్ని క్షణాలు క్షణాలు గడిచే కొన్ని నిముషాలు- మెల్లగా పైకి లేచినాడు బుజ్జిగాడు కనుచూపు మేరలో కనిపించడంలేదు ఎగ్గొట్టుకొసు్తన్న ఏడుపును దిగమింగుకుంటూ వెనక్కు తిరిగినాడు

పశువుకొట్టంలో పడుకొన్నాడు తూర్పున పటమెగిరింది!

తెల్లవారింది!

అంతకుమునుపే నిద్ర లేచిన రెడ్డెమ్మ తలంటి స్నానం చేసింది భోషాణంలోని పట్టుచీరను తీసి కట్టుకొనింది పొంగలి గంపను అమర్చడంలో లీనమయింది

పొంగలి గంప కంటపడేసరికి రెడ్డిగారి మనసులో పొట్టేలు మెదిలింది

రాంవుడుమేపిన పొట్టేలు తవుడు, గానుగపిండి, పచ్చికసువు, నిలుపు లేకుండా పెట్టి పుష్టిగా మేపిన పొట్టేలు ఎక్కడ పట్టుకొంటే అక్కడ పిడికెడు కండ చేతికి దొరికేటట్టు రాంవుడు మేపిన పొట్టేలు!

తమ్మిరెడ్డి గుండెల్లో తృప్తి చిరునవ్వు మొలకలైతే పెదవులు వక్రసుదులైనాయి కాలు దీమగా పైకి లేచి ముందుకు పడింది కొట్టంలో ఆగింది

పొట్టేలు కనిపించలేదు

రెడ్డిగారు సందేహంగా అటు చూసినాడు ఇటు చూసినాడు ఎక్కడా కనిపించకపోయేసరికి గబగబ యింటి వెనక్కు వెళ్లినాడు అక్కడకూడా లేదు ఆశ్చర్యం, సందేహం, ఆరాటం ముప్పిరిగొన్నాయి తిరణాల మనస్సులో మెదిలి ముచ్చెమటలు పోసినాయి

రాంవుడూ! అని ఒక్క గావు కేకపెట్టాడు

ఆ కేకతో యిల్లు దద్దరిల్లింది ఇంటి యిల్లాలు రెడ్డెమ్మ ఉలిక్కపడింది

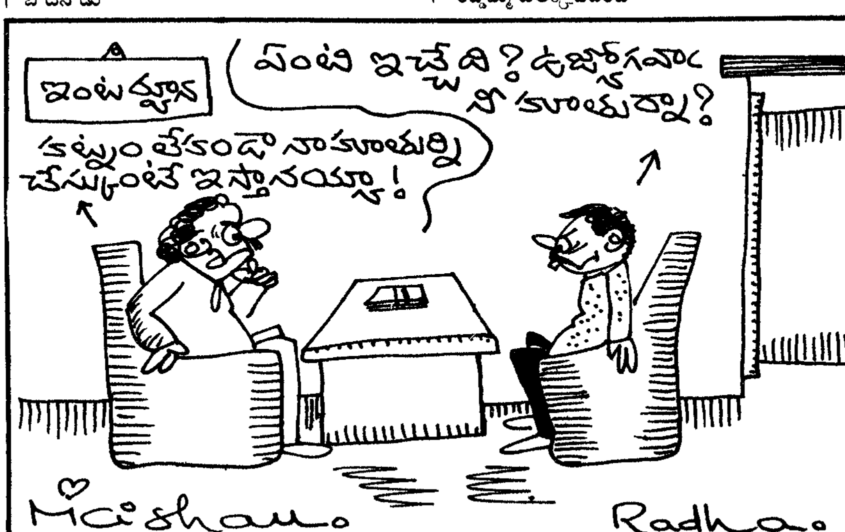

కాలపరిమితి

ధర్మపథం

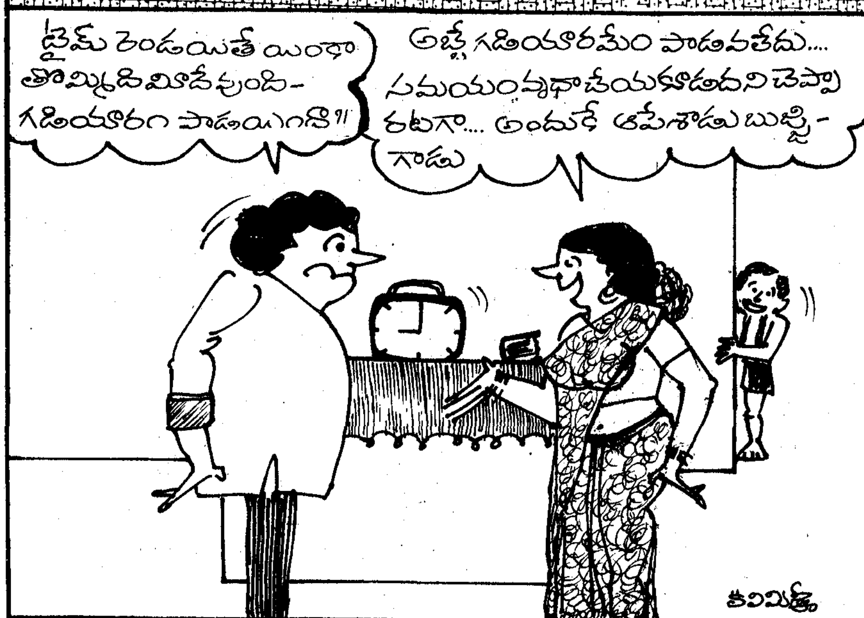

తామే దైవ కార్యం తల బెడితే ఏవైనా ఆటంకాలు కలగ వచ్చుననే సందేహంతో ధైర్యం లేని పిరికివారు ఆ పనిని ప్రారంభించరు. గట్టి ధైర్యం లేని వారు, ఏదైనా పనిని ప్రారంభించి, నడుమ ఆటంకాలు రావడం చూచి, దానిని విడిచి పెడతారు. ధైర్యం గలవారు మాత్రం ఎన్ని ఆటంకాలు కలిగినా, ఆ పనిని విడువక ముగిస్తారు. ఇది లోకంలో సాధారణమై ఉన్నది.

పనిని నెరవేర్చాలనే సంకల్పం ఉన్న ఉత్తములు కూడా, మధ్యలో కొన్ని ఆటంకాలు కలగగా, "ఆ అడ్డు తీరిన తర్వాతనే తిరిగి గట్టిగా ప్రయత్నిద్దా"మనే తలపుతో ఉంటే ఆ పని జరగడానికి చాలా కాలం పట్టవచ్చు.

కాలానికి ఒక అవధి పెట్టుకొని పని చేసినప్పుడే ఆ పని చురుకుగా కొనసాగుతుంది. విద్యార్థులు అభ్యసించే విషయాలకూ, పరీక్షలకూ కాల నిర్ణయం ఉంటున్నది. ప్రణాళికతో ఏర్పరచినప్పుడు "ఇంత కాలంలో ఈ పని పూర్తి కావాలి" అని నియమం ఏర్పరచడం జరుగుతున్నది. నియమించిన అవధిలో ఆ పని పూర్తి కాకపోతే, ఆ పనిని చేపట్టిన వారి అసమర్థత వ్యక్తమవుతుంది. మొదటనే బాగా ఆలోచించి, ఎంత కాలంలో ఆ పని పూర్తి కాగలదో అంచనా వేసుకుని మరీ ప్రారంభించాలి. అలా చేస్తే పని సక్రమంగా నెరవేరుతుంది. ఒక వేళ పని జరుగుతూ ఉండగా ఏవయినా ఆటంకాలు కలిగితే అచంచల దీక్షతో ఆ ఆటంకాన్ని లక్ష్యం చెయ్యకుండా ముందుకు సాగిపోవాలి. అధైర్యం చెందకూడదు.

కాలం చాలా విలువైనది. నష్ట ద్రవ్యాన్ని తిరిగీ సంపాదించవచ్చునే గాని, పోయిన క్షణకాలాన్ని మళ్ళీ సంపాదించలేము. కాలం చాలా విలువైనది. ఈ విషయాన్ని గుర్తించి దానిని క్లుప్తంగా వాడుకోవాలి.

కాలపరిమితిని పాటించినట్లయితే క్రమశిక్షణ కూడా అలవడుతుంది. వ్యర్థంగా కాలయాపన చేయడం జరగదు.

వీటినన్నింటినీ గమనించి, కాలం విలువ తెలుసుకొని ప్రతి కార్యంలోనూ కాల పరిమితిని నియమంగా పెట్టుకోవడం ఎంతో అవసరం.

– బులుసు వేంకట రమణయ్య

బుద్ధుడు పుట్టిన భూమిలో

రావుడు మాత్రం అడుగులో అడుగ్గా వచ్చి ఎదుట నిలబడినాడు.

"పొట్టేలెక్కడ్రా?" గద్దించినాడు రెడ్డి.

రావుడు వంచిన తలెత్తలేదు.

"అడగతావుంటే అరీగురీమనకుండా బెల్లంకొట్టిన రాయి మాదిరుండావే? ఎక్కడ్రా పొట్టేలి?"

రావుడు ఒక్కసారి మెల్లగా తల పైకెత్తి, తటాలున వంచుకున్నాడు.

దైన్యం గూడుకట్టిన కండ్లను రెడ్డిగారికి చూపడానికి ధైర్యం చాలలేదు.

"నిన్నేరా అడగతా వుండేది. సెవల్లో సెట్లేమన్నా మొల్సినాయా?"

నిలువు రాయిలా నిలబడిన రావుడు కదిలీ మెదల్లేదు.

"ఎంత దిమాకురా నీకు దిక్కులేన్నాకొడకా! ... సెరుకా బెల్లం పెట్టంటే పెడుతుందా?"- రెడ్డి మునికోల చేతికందుకున్నాడు.

"సెప్పురా! పొట్టేలేమయిందో సెప్పురా? నిన్ను గాదనేడికి పోతిందిరా? సెప్పు. సెప్తావా లేదా?"

మాట ముగిసీ ముగియక ముందే మునికోల పైకి లేచింది. దెబ్బమీద దెబ్బ. చర్మం చిట్లుతూ ఉంది. చిట్లిన చర్మంలో నుండి రక్తం చిప్పిలుతూ వుంది.

రావుడు 'అమ్మా! అయ్యో' అంటున్నాడే కానీ అడిగినదానికి ఖదులు చెప్పలేదు.

పెద్దింటి బలే తక్కువయిందని కోపగించిన ముత్యాలమ్మ ఆవహించినట్లుగా క్షణక్షణానికి రెచ్చిపోతున్నాడు రెడ్డి. మంచీ చెడ్డామరిచి గొడ్డును బాదినట్లు బాదుతున్నాడు.

పేగు తెంచుకొని పుట్టిన ఆడసంతానాన్ని ఎప్పుడో పుట్టబోయే మగసంతానం కోసరం కాళీమాతకు భలి పేరుతో త్యాగం చేస్తున్న తల్లులున్న ఈ పవిత్ర భారతదేశంలో నాలుగు కసువు పోసలేసి ఎవ్వాడో పెంచిన పొట్టేలు పిల్లను త్యాగం చేయలేని రెడ్డి రావుణ్ణి కుక్కను కొట్టినట్లు కొడుతున్నాడు.

తాగడానికి నీళ్లేని రాయలసీమలో ఆ తనువులో ఎక్కడున్నాయో? ఎట్లున్నాయో? అన్ని నీళ్లు!- రావుడి కండ్లు జలపాతాలైనాయి.

మనిషికి మనిషికి మధ్య మమతానురాగాలు మహాకావ్యాలైతే ఒక మూగజీవం మీది మమత కన్నీరై పుడమి తల్లి గుండెలమీద పడి యింకిపోతూ ఉంది- కావ్య వస్తువు కాలేక!

మునికోల కోపు తగ్గలేదు!!

అయినా రావుడు నోరు విప్పలేదు. అది మూగపోయింది- మూగజీవం మీది మమతతో!

బుద్ధుడు పుట్టిన దేశంలో ... మనిషిని మనిషే మాటువేసి చంపే సమయంలో ... రావుణ్ణి గురించి ఆలోచించేవాడెవ్వడు? ఆదుకొనేవాడెవ్వడు??

ధర్మం శరణం గచ్ఛామి! సంఘం శరణం గచ్ఛామి!! బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి!!! □